

Lautamiesten valitseminen Varsinais-Suomen käräjäoikeuteen toimikaudeksi 2025–2029

Kaupunginhallitus 16.06.2025 § 156

Valmistelija

Valmistelusihteeri Petra Öhman, puh. 040 488 6021
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain (675/2016) 4 §:n mukaan kunnanvaltuusto valitsee lautamiehet valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi. Kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

Lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä. Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta. Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai Rikosseuraamuslaitoksessa taikka joka virassaan suorittaa ulosottotehtäviä, rikosten esitutkintaa taikka tulli- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjä, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajoa harjoittava henkilö (käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 2 §).

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaan lautamiehen vaaliin sovelletaan kuntalain säännöksiä. Kuntalain (410/2015) 79 §:n mukaan luottamushenkilö pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on valittu, ja sen jälkeenkin siihen saakka, kunnes toimeen on valittu toinen.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Tom Simola, puh. 050 558 2270
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto valitsee Varsinais-Suomen käräjäoikeuteen kaksi lautamiestä toimikaudeksi 2025–2029.

Päätös

Ehdotus hyväksyttiin.

Jakelu

Valtuuston päätöksen jälkeen: Valitut, Varsinais-Suomen käräjäoikeus

Kaupunginhallitus 15.09.2025
425/00.04.00/2025

Valmistelija

Valmistelusihteeri Petra Öhman, puh. 040 488 6021
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Tuomioistuinvirasto vahvisti käräjäoikeuden lautamiesten lukumäärän 20.5.2025 (TIV/303/2025). Paraisten kaupungin osalta lukumääräksi vahvistettiin neljä (4) eli kaksi enemmän kuin edellisellä toimikaudella.

Lukumäärää arvioidessaan Tuomioistuinvirasto on ottanut huomioon lautamieskokoonpanossa ratkaistavien asioiden määrän kehittymisen. Tuomioistuinviraston mukaan näiden asioiden määrä on kasvanut käräjäoikeuksissa vuodesta 2021 vuoteen 2025 noin neljänneksellä.

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 4 §:n mukaan kunnanvaltuusto valitsee lautamiehet kunnanvaltuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi. Nykyisten lautamiesten toimikausi päättyy, kun kuntien valtuustot ovat valinneet uudet lautamiehet ja valinnat ovat tulleet lainvoimaisiksi.

Tuomioistuinvirasto kiinnittää valtuustoryhmien ja lautamiesehdokkaiden huomion eräisiin kannanottoihin ja seikkoihin, jotka ovat nousseet esiin lautamiesjärjestelmän toimivuutta ja uskottavuutta arvioitaessa.

- Perustuslakivaliokunnan esittämät näkökohdat: Lautamiesten valinnassa tulee korostaa lautamiehen tuomarintehtävää. Lautamies ei ole poliittisella valtakirjalla toimiva kunnallinen luottamushenkilö, vaan hänen tulee olla riippumaton. Valtuustoryhmillä on tämän suhteen erityinen vastuu. Sama koskee sitä, että lautamieheksi valittavat ovat valmiita toimimaan tehtävässään koko kauden. Ottaen huomioon lautamiehen tehtävän ja aseman tuomioistuimen jäsenenä puolueiden ei pidä vaatia lautamieheksi valittavilta sitoumuksia ns. puolueveron maksamisesta istuntopalkkiostaan.
- Esteellisyyskysymykset: Kokemukset ovat osoittaneet, että esteellisyyskysymykset ovat usein ajankohtaisia erityisesti silloin, kun lautamiehinä on esimerkiksi kunnanhallituksen tai kuntayhtymän hallituksen jäseniä. Tuomioistuinviraston näkemyksen mukaan merkittävässä asemassa olevien kunnallisten luottamushenkilöiden tai kansanedustajien valitsemiseen lautamieheksi tulisi suhtautua pidättyväisesti.
- Lautamiesten valinta: Lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä. Edellä mainittu kelpoisuusvaatimus tulee saattaa lautamiesehdokkaiden tietoon. Kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa. Valtuustojen tehtävänä on huolehtia siitä, että lautamieheksi valittavilla henkilöillä on tehtävän suorittamiseksi vaadittava riittävä kielitaito.
- Sidonnaisuuksien ilmoittaminen: Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 5 §:n mukaan lautamiehen on ennen tehtävään ryhtymistä sekä tehtävän kestäessä annettava käräjäoikeudelle tuomioistuinlain (2016/673) 11 luvun 12 §:ssä tarkoitettu sidonnaisuusilmoitus.

Kannanotot ja seikat on kuvattu tarkemmin oheismateriaalina olevassa Tuomioistuinviraston päätöksessä.

Oheismateriaali

Tuomioistuinviraston päätös TIV/303/2025: Lautamiesten lukumäärän vahvistaminen ja muuttaminen

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Tom Simola, puh. 050 558 2270
etunimi.sukunimi@parainen.fi

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto valitsee Varsinais-Suomen käräjäoikeuteen neljä (4) lautamiestä toimikaudeksi 2025–2029. Päätös tarkastetaan välittömästi.

Päätös

Jakelu

Valtuuston päätöksen jälkeen: Valitut, Varsinais-Suomen käräjäoikeus
